A vidék és az agrárgazdaság felemelkedéséről

Csete László

Folyóiratunk alapítói azzal a szándékkal indították útjára a „**gazdálkodás**”-t, hogy az adott körülmények között lehetséges legjobb megoldások feltárásával és közlésével járuljon hozzá a magyar vidék, a falu, a mezőgazdaság felemelkedéséhez, akkor, amikor igen nehéz hónapokat éltünk a forradalom leverését követően, 1957 tavaszán. Szerencsére napjaink körülményei merőben mások, de most sem mentesek a nehézségektől. Bonyolult a helyzet, amit jól érzékeltet *Dr. Fazekas Sándor* miniszter vitaanyaghoz írt drámai előszava és a kiindulási helyzetet ecsetelő részletek a „Nemzeti Vidékstratégiai Koncepció – 2020” című vitaanyagban.

A miniszter előszava azzal fejeződik be, hogy „Kérem, vegyenek részt a vitában, s alkossuk meg együtt nemzeti érdekeinket szolgáló vidékstratégiánkat, a »magyar vidék alkotmányát«!” A vitaanyag „végveszélyről” szól, s nagyon határozottan képviseli, hogy nincsen tovább, dönteni, cselekedni kell. Ehhez azonban tudományos igényességű tisztánlátásra, a helyzet, a tények, körülmények és lehetőségek tárgyilagos, s lehetőleg tapasztalatokkal alátámasztott feltárása, majd koncepció, célrendszer, jövőkép és a megvalósítás stratégiája szükséges. A vitaanyaghoz kapcsolódó írás a Miniszter kéréséhez kíván hozzájárulni néhány megállapítással, javaslattal, amelynek fő célja a megoldás, a megvalósítás előmozdítása.

A vitaanyagot hozzáértő szakemberek alkották, komoly munkával, így egy hozzászólás eleve a teljesség igénye nélkül néhány összefüggésre, részletre szorítkozhat, főleg olyanokra, amelyekre kutatások, vizsgálatok, elemzések vagy más tapasztalatok ráirányították a figyelmet. Az ajánlások, javaslatok összeállításához messzemenően támaszkodunk a fenntartható vidékfejlesztés témakörében végzett munkáinkra, a különféle nemzetközi tapasztalatokra.

A rövidre fogott megjegyzések, ajánlások, javaslatok és egyes helyeken a zárójeles decimális számra való hivatkozás alapja a 2011. április 8-i keltezésű, 23 számozott szövegoldalból és kapcsolódó két ábrából álló „Nemzeti Vidékstratégia Koncepció – 2020. I.” címet viselő sokszorosított vitaanyag.

1. A magyar vidék húsz év tévelygés után – történelmében sokadszorra – újra választút előtt áll. Hogyan tovább? Ehhez napjainkban is eligazítást nyújtanak *Kölcsey* gondolatai, szavai: tenni, cselekedni kell, úgy, hogy az hasson, maradandó alkotásokban, a vidék gyarapodásában, a mezőgazdaság felemelkedésében testesüljön meg!

A „hogyan tovább”-hoz irányjelző a vitaanyag címlapján a haza földjére és a Bibliára utalás. A történeti közelítés igyekezete mellett az is mindenképpen dicséretes, hogy a címlapon két olyan alapvetés szerepel, amely a vidék, a mező-erdőgazdaság semmi mással nem helyettesíthető ételemére utal – megalapozva egyúttal a lehetséges koncepciót is –, nevezetesen: a haza földjére és a folyamatos megújulásra.

A földről eszmecserét, vitát közölt a „**gazdálkodás**” több közelmúltbeli száma is[1], de a fenntarthatósággal is bőven foglal-

[1] Ennek áttekintő összefoglalását nyújtja *Kapronczai István* írása a Gazdálkodás 2011. 1. szám 52-69. oldalán.

kozott a folyóirat, valamint két könyvünk is[2].

Érdemes lenne a végleges koncepcióban a történeti visszapillantást, a tényfeltáró részleteket – az ismétlések elkerülése miatt is – tömören, egy helyen közölni, s némi értelmezést elősegítő magyarázatot fűzni a Szózathoz, valamint a Teremtés könyvéből vett idézethez is.

2. A cím, a címoldal nem csupán szerkesztési feladat, hanem a figyelemfelkeltés, megnyerés és a megértetés eszköze, lehetősége is. Ezért ajánlatos a végleges változatban a címoldal átalakítása, a cím és az alcímek finomítása úgy, hogy az jobban szolgálja *a cím és tartalom egységét, a koncepciót, a célrendszert és az érdekeltek megnyerését,* mert a vitaanyag címoldalán jelenleg sok a cím, alcím, másrészt nem érthető, hogy miért csak a vidék felemelkedéséről van szó, és ez miért nem vonatkozik az „agrárjövőre", s az sem, hogy a vidék miért nem fenntartható? Kifejezőbb és egyértelműbb az alábbi:

A vidék és az agrárgazdaság felemelkedésének nemzeti koncepciója – 2020

Alcímként pedig a tartalomra és a felfogásra utalóan megfontolandó a következő:

A fenntartható vidék, mező-erdőgazdaság, élelmiszer-termelés és természeti környezet koncepciója, valamint a megvalósítás stratégiája.

A jelenlegi címben több minden zavaró, például az is, hogy nem érthető, mit is takar a „vidékstratégiai koncepció"? Ugyanis a koncepciónak van stratégiája és nem fordítva. Egyszóval mindenképpen ajánlatos tisztán láttatni már a címmel, a címoldallal is a további tartalmat.

3. A vitaanyag rendkívül gazdag, szerteágazó, és szinte mindenről található egy-egy mondat, ami tartalmilag is helytálló. Ez a gazdagság szinte túlméretezett, kevesebb jobban orientálna, könnyebben követhetőbb, emészthetőbb, elsajátíthatóbb lehetne. Ezért a végleges anyag szerkezete is finomítható, a tömörítés, a lényeg láttatása, követhetősége érdekében.

Mindent megelőz a helyzetfeltárás, a koncepció, célrendszer, jövőkép és stratégia tömör megfogalmazása.

A stratégiának, vagyis a megvalósításnak a részletezésében többféle megoldás is követhető. Az egyik járható megoldás az, ha a vitaanyagban szereplő *célterületek* szerint tagolódik az anyag szerkezete (fenntartható gazdálkodás, élelmiszertermelés, élelmiszerlánc, település, vidék, tájfenntartás stb.).

A szerkezet finomításának másik lehetősége, ha a megvalósítás *címzettjei, szereplői, intézményei, szervezetei* szerint tagozódik a végleges összeállítás (települések, gazdaságok-üzemek, civil szervezetek, helyi tekintélyek stb.).

Természetesen ezek kombinációja is célravezető, de már az is sokat könnyítene a szerkezeten, ha az összetartozó témák, problémák egy-egy helyen szerepelnének. Például minden, ami a termőtalajjal, vízzel, az üzemi struktúrával stb. foglalkozik.

Az mindenesetre kiderül a megjegyzésekből, hogy a vitaanyag szerkezete sajátos. Ennek finomításán az is segíthet, ha

[2] A fenntarthatóságról a közelmúltban két nagyobb lélegzetű munkánk látott napvilágot – ami hasznosítható a gyakorlatias megvalósításban: *Csete L. – Láng I.:* Fenntartható agrárgazdaság és vidékfejlesztés. (Stratégiai kutatások a Magyar Tudományos Akadémián) MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2005, 313 o., valamint *Csete L. – Láng I.:* A vidék fenntartható fejlődése. A vidék fejlődésének fenntarthatósága – hétköznapi megközelítésben. MTA Történettudományi Intézet – MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2009, 171 o. Ebben a munkában is a Károli Bibliára hivatkozunk, arra, hogy a fenntarthatóság lényege már itt is szerepel. Megjegyezzük, hogy a Brundtland Bizottság politikai lózungját megelőzte a cserkészet alapítója, *Lord Baden-Powel*, aki nemcsak a megőrzésre, hanem a környezet megjavítására biztatta a cserkészeket. A könyv célja az volt, hogy ráirányítsa a figyelmet a terminológiai viták helyett vagy mellett a gyakorlati megvalósításra, arra, hogy nem elég jelzőként folyamatosan használni a fenntarthatóságot, hanem a természeti erőforrások, a tevékenységek, a fogyasztás és az élhetőség területein cselekedni, tenni szükséges.

```
ERROR: undefinedresource
OFFENDING COMMAND: findresource

STACK:

/1
/CSA
/1
/CSA
-mark-
```